

Eski Yunanistan Kralı ve Diğerleri v. Yunanistan Davası^(*)

Case of the Former King of Greece and Others v. Greece

Çev. Ditar KABASHI

Doktor Öğretim Görevlisi

College Heimerer, Kosova Cumhuriyeti

Anahtar Kelimeler

Eski Yunan Kralı Davası,
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi,
Mülkiyet Hakkı,
Tazminat,
Orantılılık.

Öz

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde (AİHM) 25701/94 başvuru numarasıyla görülen Eski Yunanistan Kralı ve Diğerleri v. Yunanistan Davası 23 Kasım 2000'de Büyük Dairenin kararı ile neticelenmiştir. Bu metin bahsi geçen kararın İngilizce metninden yapılan çevirisidir. Eski Yunanistan Kralı Davası Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile garanti altına alınmış olan mülkiyet hakkının ihlal edip edilmediğinin denetlendiği davalardan biridir. Davanın temelinde, eski Yunanistan Kralı ve ailesinin sekiz üyesinin, Yunanistan aleyhine Mahkemeye yapmış oldukları başvuru bulunmaktadır. Başvuranlar, 1994 yılında Yunanistan Meclisi tarafından kabul edilip yürürlüğe girmiş olan bir kanunla, kendilerine ait taşınır ve taşınmaz bazı mallarının herhangi bir tazminat verilmeksizin kamulaştırılmasına ve Yunan Devleti'nin mülkü sayılmasına karşı çıkarak AİHS'de düzenlenen haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. Davayı inceleyen Mahkeme, başvuranların alınan mülklerine mukabil olarak Yunan Devletince telafi edici tazminat sağlanması yönünde meşru bir beklentiye sahip olduklarını vurgularken Yunan makamlarının neden başvuranların mülklerini almak için herhangi bir tazminat vermediğine dair ikna edici bir açıklama getiremediğini ifade etmiştir. Dolayısıyla başvuruçuların malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma hakkına müdahale edildiğine, başvuruçuların mülklerinden mahrum bırakılmasıyla zarar gördüğüne ve mülkiyetin korunması ile kamu yararı arasındaki adil dengenin kurulamadığına kanaat getiren Mahkeme, AİHS'e ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Keywords

The Case of the Former King of Greece,
European Convention on Human Rights,
Right to Property,
Compensation,
Proportionality.

Abstract

The Case of the Former King of Greece and Others v. Greece before the European Court of Human Rights (Application No. 25701/94) was finalized by the Grand Chamber judgment delivered on the 23rd of November 2000. The presented manuscript is a translation of the judgment from the English text. The Case of the Former King of Greece is one of those cases in which the Court reviews whether the property right guaranteed by Article 1 of Protocol No. 1 of the European Convention on Human Rights (ECHR) have been violated. The case is based on the application made to the Court against Greece by the former King of Greece and eight members of his family. The applicants alleged that their rights under the ECHR had been violated by the expropriation of some of their movable and immovable properties without any compensation and the recognition of them as the property of the Greek State, by a law passed by the Greek Parliament and entered into force in 1994. The Court, examining the case, emphasized that the applicants had a legitimate expectation of compensation by the Greek Government in return for their property taken, while stating that the Government had failed to provide a convincing explanation as to why the Greek authorities had not given any compensation for taking the applicants' property. Therefore, the applicants' right to dispose of their property was interfered with and the applicants were injured by the deprivation of their property, and that a fair balance between the protection of property and the public interest could not be established. Finally, the Court concluded that there had been a violation of Article 1 of Protocol No. 1 of the ECHR.

^(*) Çeviri.
 Hakem denetiminden geçmiştir.

Gönderim Tarihi: 06.06.2022, Kabul Tarihi: 06.10.2022.

Eski Yunanistan Kralı ve Diğerleri v. Yunanistan davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire oturumu aşağıdaki hâkimlerden oluşmaktadır:

Bay L. WILDHABER, *Başkan*,

Bayan E. Palm,

Bay J.-P. COSTA,

Bay L. FERRARI BRAVO,

Bay GAUKUR JÖRUNDSSON,

Bay L. CAFLISCH,

Bay I. CABRAL BARRETO,

Bay W. FUHRMANN,

Bay B. ZUPANČIČ,

Bayan N. VAJIĆ,

Bay J. HEDIGAN,

Bay M. PELLONPÄÄ,

Bayan M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

Bay T. PANŞİR, Bay E. LEVITS, Bay K. TRAJA,

Bay G. KOUMANTOS, *ad hoc* yargıç,

Ve Yazı İşleri Müdürü Bayan M. DE BOER BUQUICCHIO'nun katılımıyla,

17 Haziran ve 25 Ekim 2000 tarihlerinde kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda, anılan tarihlerde aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ne ("Sözleşme") ek 11 No.lu Protokol yürürlüğe girmeden önceki [*Yazı İşleri Müdürlüğü'nün Notu*. 11 No.lu Protokol 1 Kasım 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir.] usul gereğince 30 Ekim 1999 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ("Komisyon") tarafından Mahkeme'ye gönderildi (11 No.lu Protokol'ün 5. maddesi, § 4 ve Sözleşme'nin eski 47. ve 48. maddeleri).
2. Davanın temelinde, eski Yunanistan Kralı ve ailesinin sekiz üyesinin, Sözleşme'nin 25. maddesi kapsamında, 21 Ekim 1994 tarihinde Yunanistan aleyhine Mahkemeye yapmış oldukları 25701/94 No.lu başvuru bulunmaktadır. Başvuranlar, Yunanistan Meclisi tarafından 16 Nisan 1994'te kabul edilen 2215/1994 sayılı ve 11 Mayıs 1994 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Kanun'un, Sözleşme'deki haklarını ihlal ettiğini iddia etmişlerdir. Başvuranlar, Londra'daki avukatlar Messrs Nathene & Co. tarafından temsil edilmişlerdir. Yunan Hükümeti ise Devlet Hukuk Müşavirliği Başkanı Bay L. Papidas ve halefi Bay E. Volanis tarafından temsil edilmiştir.
3. Komisyon, 21 Nisan 1998 tarihinde eski Yunanistan Kralı, kız kardeşi Prensese Irene ve teyzesi Prensese Ekaterini'nin ("başvuranlar") başvurusunun kısmen kabul edilebilir olduğunu ilan etmiştir. 21 Ekim 1999 tarihli raporunda (Sözleşme'nin 31. maddesi gereğince) [*Yazı İşleri Müdürlüğü'nün Notu*. Rapor Yazı İşleri'nde temin edilebilir], 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine, ayrıca AİHS'in 14. maddesinin, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesiyle bağlantılı olarak, ihlal edilip edilmediğinin incelenmesine gerek kalmadığına oybirliğiyle karar vermiştir.

4. 6 Aralık 1999 tarihli Büyük Daire toplantısında davaya Büyük Daire tarafından bakılmasına karar verilmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 100. maddesinin 1. fıkrası). Yunanistan adına seçilmiş olan davanın Komisyondaki incelemesinde yer alan Hâkim Bay C.L. Rozakis, Büyük Dairenin oturumundan çekilmiştir (İç Tüzük'ün 28. kuralı). Hükümet, buna göre Bay G. Koumantos'u *ad hoc* hâkim olarak görevlendirmiştir (Sözleşme'nin 27. maddesi, 2. paragraf ve İç Tüzük'ün 29. kuralı, 1. paragrafi).
5. Başvuranlar ve Hükümet taraflarının her ikisi de beyanlarını sunmuşlardır.
6. Duruşma, 14 Haziran 2000'de Strazburg'daki İnsan Hakları Binası'nda aleni olarak gerçekleşmiştir. Mahkeme önünde hazır bulunanlar:

(a) *Yunan Hükümeti adına*

Bay P. GEORGAKOPOUS, Başdanışman, Devlet Hukuk Müşaviri, *Temsilci Delegatesi*

Bay M. APESSOS, Danışman

Bayan K. GRIGORIOU, Danışman

Bay D. PANNICK QC, Dava vekili

Bayan D. ROSE, Dava vekili

Prof. D. TSATOS,

Prof. N. ALIVIZATOS, Avukat

Bay Ch. PAMPOUKIS, Yrd. Doç.

Bay G. KATROUGALOS, *dikiyoros* (avukat),

Bay E. KASTANAS, Özel Hukuk Müşavirliğinin Üyesi, Dışişleri Bakanlığı

Bay P. LIAKOURAS, Özel Danışman, Dışişleri Bakanlığı Özel Müşaviri

(b) *Başvuranlar adına*

Lord LESTER OF HERNE HILL QC,

Bay J. BRAVOS,

Bayan M. CARSS-FRISK,

Bayan N. ARNAOUTIS,

Prof. A. GEORGIADES,

Bayan A. GEORGIADES, *Danışman*.

Mahkeme, Lord Lester of Herne Hill, Bay Pannick, Profesör Tsatsos ve Alivizatos tarafından öne sürülen iddiaları dinlemiştir.

OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

7. 1864 yılında Danimarka Kralı IX. Christian'ın oğlu I. George'un kral seçilip tahta çıkmasıyla Yunanistan'da demokratik monarşi kurulmuştur. Yunanistan'ın eski Kralı Constantinos (birinci başvuran), Yunanistan'ın eski Kralı I. George'un doğrudan alt soyu konumundadır.

1964 yılında, 24 yaşındayken babası Kral I. Paul'un halefi olarak Yunanistan'ın tahtına geçmiştir.

A. Başvuranların Mülkleri ve Mülkiyet Hakları

8. Başvuranlar, Yunanistan'daki aşağıda verilen mülkleriyle ilgili olarak mülkiyet haklarını ileri sürmüşlerdir.

1. Tatoi Arazisi

9. Yunanistan'ın eski Kralı, 41.990.000 m²'lik bir arazinin ve Tatoi'deki bir binanın maliki olduğunu iddia etmiştir. Bu mülk, Kral I. George döneminde (ilk başvuranın babasının dedesi) parça parça aralıksız arazi alımları yoluyla elde edilmiştir.

- 15 Mayıs 1872 tarihli ve 24101 sayılı senetle Kral I. George, Scarlatos Soutzos'dan Liopessi-Mahonia arazisini ve Soustzos'un eşinden bitişik Tatoi arazisini, toplam 300.000 drahmiye (GRD) satın almıştır.
- 17 Şubat 1877 tarihli ve 599 sayılı Kanun gereğince Yunan Devleti, yaklaşık 15,567,000 m²'lik Bafi diye bilinen ormanın mülkiyetini tam ve mutlak olarak Kral I. George'a devretmiştir. Başvuranlar, Yunan hükümetinin Bafi Ormanı'nı Kral I. George'a bağışlama niyetini ifade etmesine rağmen Kral'ın bu araziye bağış suretiyle iktisap etmek istemediğini, bunun yerine hükümetçe belirlenen fiyata satın almakta ısrar ettiğini ispatlayan belgeler ibraz etmişlerdir. Böylece uzlaşmaya varılarak Bafi Ormanı'nın Kral I. George'a ("bağışlanma" yerine) bedel karşılığı "verildiği" ifade edilmiştir. Kral da karşılığında Ulusal Bankaya faiziyle 60.000 GRD yatırmıştır.

Yukarıda adı geçen mülkün yaklaşık 1.000.000 m²'lik kısmı sonradan Tatoi bitişliğinde yerel maliklere ait olan eşit büyüklükteki bir arazi ile takas edilmiş, takas edilen araziler arasındaki değer farkının tazmini için Kral I. George tarafından maliklere 3.000 GRD ödenmiştir.

- 4 Nisan 1891 tarihli ve 55489 sayılı tapu sicil kaydı ile Kral I. George, Andreas Syngros'tan Tatoi arazisine bitişik olan Kiourka arazisinin bir parçasını, 110.000 GRD'ye satın almıştır.
 - 20 Ekim 1878 tarihli ve 328 sayılı sertifika ile Marathonas ipotek tescil memuru, Keramydi arazisinin Kral I. George'a ait olduğunu ve ona tahtın selefleri olan Ioannis Malakindi Dimitrios Vassilios ve Panagis Dionyssiotis, George Kyriazis, George Sardelis ve Stamata Sykaminioti tarafından devredildiğini tasdik etmiştir. Bu kişiler araziye 1844'ten 1878'e kadar parça parça yapılan alımlarla iktisap etmişlerdir.
10. 24 Temmuz 1904 tarihli yazılı vasiyetnamesi ile Kral I. George, Helenlerin egemen kralının daimî ikametgâhı olarak kullanılmak üzere Tatoi arazisi üzerinde aile lehine irtifak hakkı tesis etmiştir (*familia-fideicommiss*). Bununla birlikte o gün yürürlükte olan Bizans-Roma hukukuna göre irtifak hakkı yalnızca dört halefiyet boyunca sürmektedir, bu da söz konusu irtifak hakkının dördüncü halefte sona erdiği anlamına gelmektedir.
11. 5 Mart 1913 tarihinde Kral I. George'un ölmesinin ardından Tatoi, onun varisi Kral I. Constantinos'un mülkiyetine geçmiş, I. Constantinos'un 1917'de tahttan azledilmesiyle de ikinci oğlu Kral Alexander'e ait olmuştur. 1920 yılında Kral Alexander'ın ölümünden sonra Tatoi tekrar bu arada tahta dönmüş olan Kral I. Constantinos'un mülkiyetine geçmiştir. Eylül 1922'de Kral I. Constantinos'un tahttan feragat etmesinden sonra Tatoi, büyük oğlu veliaht Prens II. George'a geçmiştir.
12. Bundan sonra monarşinin kaldırılması ve dördüncü Kurucu Meclisin 25 Mart 1924 tarihli Kararı'yla cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından Yunan Devleti 14 ve 20 Ağustos 1924 tarihli ve 2312 sayılı Kanun'la Tatoi arazisi kamulaştırılmış, Bafi arazisi ise tazminat ödenmeksizin *ipso jure* devlete geçmiştir.
13. Kral II. George'un tahta geri dönmesinin ardından, 22 Ocak 1936 tarihli Olağanüstü Hal Kanunu, Tatoi'nin tam mülkiyet ve zilyetliğini, bu arada topraksız mültecilere tahsis edilmiş olan Bafi-Keramydi arazisi (3.785.000 m²'lik bir alan) hariç olmak üzere, Kral'a geri vermiştir. Bu Kanun'a

ilişkin açıklayıcı rapor, *inter alia*, olaydaki kamulaştırmanın, miktarı mahkemelerce belirlenecek olan tazminatın daima zorunlu kamulaştırmadan önce malike ödenmesini öngören 1911 Anayasası'nın 11. maddesini ihlal ettiğini belirtmiştir.

14. 1 Nisan 1947 tarihinde Kral II. George'un ölmesinin ardından kardeşi Paul tahta geçmiştir. 5 ve 11 Ekim 1947 tarihli ve 1136 sayılı Meclis Kararı şöyle demektedir: "Son Kral II. George'a, geri verilmiş olan Tatoi arazisi, tahta geçişinden itibaren Majesteleri Kral Paul'un kayıtsız, ücretsiz ve münhasır mülkiyeti olmuştur.". 6 Mart 1964 tarihinde Kral Paul'un ölmesinin ardından söz konusu mülk, babasının 8 Aralık 1959 tarihli el yazılı vasiyetnamesi gereğince oğlu ve varisi II. Constantinos'a (birinci başvuran) geçmiştir.

2. Polydendri Arazisi

15. Eski Kral ve Prenses Irene, her biri Polydendri'deki 33.600.000 m²'lik arazinin 101.5/288'lik kısmına sahip olduklarını ve Prenses Ekateri'nin de bu arazinin 36/288'ine sahip olduğunu iddia etmişlerdir. Bu alan, aşağıdaki devir zinciriyle oluşmuştur.

- Larissa'da bir malik olan Hasan Efendi Leondaritis, Polydendri diye bilinen taşınmazı 38939/1906 sayılı senetle toplam 397.500 GRD'ye Velihaht Prens I. Constantinos'a satıp devretmiştir. I. Constantinos'un ölümünün ardından taşınmaz, kanuni mirasçılara şu şekilde intikal etmiştir: Eşi Sophia'ya 2/8 *ab indivisio* ve çocukları II. George, Paul, Helen, Irene, Ekaterini (üçüncü başvuran) ve önceden ölmüş olan oğlu Alexander'in kızı Alexandra'ya 1/8 *ab indivisio*.
- Yukarıdaki (Ekaterini hariç) müşterek mirasçı ve müşterek malikler, 18 Şubat 1924 tarihli ve 79847 sayılı ve 24 Mart 1924 tarihli ve 80452 sayılı senetlerle, taşınmazın *ab indivisio* 7/8'ini toplam 4.585.000 GRD'ye ticaret gemisi kaptanı Athanassios Galeos'a satıp devretmişlerdir. Prenses Ekaterini'nin 1/8 *ab indivisio* payı ile ilgili olarak, ilk önce 650.000 GRD'lik bir fiyat üzerinde anlaşılmış ve arazinin devri için gerekli formalitelerin tamamlanmasına kadar arazi yeni malike kiralanmıştır.
- Athanassios Galeos ve diğerleri 20 Mart 1925 tarihli ve 4289 sayılı senetle "Orman Şirketi"ni (Ανώνυμος Δασική Εταιρεία) kurmuşlar; Athanassios Galeos, sahip olduğu arazinin *ab indivisio* 7/8'ini bu Şirket'e devretmiştir. Şirket, genel kurulunun 12 Mayıs 1938 tarihli Kararı ile feshedilmiştir. Tasfiye memurları 7 Ekim 1939 tarihli ve 22408 sayılı senetle taşınmazın *ab indivisio* 7/8'ini Velihaht Prens Paul'a 4.000.000 GRD'ye satıp devretmiştir; satış bedeli, eşi Prenses Frederica'nın çeyizindeki fonlarla ödenmiştir. Paul'un ölümünden sonra Polydendri'deki payının 14/32'si dul eşi-ne ve 14/96'lık kısımları da çocukları Sophia, Constantinos (birinci başvuran) ve Irene'ye (ikinci başvuran) geçmiştir. 1968 yılında Prenses Sophia mirası reddetmiş, onun taşınmazdaki payı diğer mirasçıların paylarına orantılı olarak eklenmiştir. 6 Aralık 1981 tarihinde Kraliçe Frederica'nın ölümünün ardından, vasiyetname bırakmadığından, Polydendri'deki *ab indivisio* 49/96'lık payı çocuklarına eşit paylarla intikal etmiş, böylece her çocuk onun payının 49/288'ini almıştır.

3. Korfu Adası'ndaki Mon Repos Arazisi

16. Bu arazinin hak sahibi olan Korfu Vilayet Meclisi'nin 1 Haziran 1864 tarihli ve 278 sayılı kararı ile Meclis, Kral I. George'a, İyonya adalarının Yunanistan'a katılmasındaki katkıları dolayısıyla, "Aghios Pandeimon of Garitza" adıyla bilinen yerde bulunan, bir zamanlar İngiliz Yüksek Şura sulh yargıcının yaşadığı evi -çevresindeki alanla birlikte- hediye etmiştir. O zamandan kalan kayıtlar, bağışlanan taşınmazın alanını, tam yerini veya sınırlarını belirtmemektedir. Bu bağış, daha sonra 7870/1887 sayılı senetle açıkça kabul edilmiştir.
17. 1870 ve 1912 yılları arasında Kral I. George, çiftliğin çevresinde veya içinde yer alan, üçüncü şahıslara ait büyüklü küçüklü belli toprak parçalarını ardı sıra satın almak suretiyle yukarıdaki mülkü genişletmiştir. II. George tarafından yapılan iki alımın ardından Mon Repos, yaklaşık 238,000 m²'lik son büyüklüğüne ulaşmıştır.

18. Kral I. George'un ölümünün ardından Mon Repos, Kral George'nin 24 Temmuz 1904 tarihli el yazılı vasiyetnamesi gereğince Prens Andreas'a geçmiştir.
19. 1922 yılındaki devrimin ardından 1767/1923 sayılı Karar'la, Mon Repos, egemen Kralın yazlık ikametgâhı olarak kullanılmak üzere, Devlet lehine kamulaştırılmıştır. 1931 yılında idarece Prens Andreas'ın tahliyesi emredilmiştir. Böylece adli kovuşturma başlatılmış ve 57/1934 sayılı kararlar Korfu Temyiz Mahkemesi (Εφετείο) Prens Andreas'ı mülkiyetin yasal maliki olarak tanıyıp taşınmazın kendisine geri verilmesini emretmiştir. "Taçlı demokrasi"nin geri gelmesinin ardından 514/1937 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu, Mon Repos'un tam mülkiyet ve zilyetliğinin Prens Andreas'a verilip devredildiğini açıkça öngörmüştür.
20. 11909/1937 sayılı senetle Prens Andreas, hayatı boyunca yıllık 400.000 GRD'lik irat karşılığında Mon Repos'u Kral II. George'a satmıştır. Kral II. George, 1 Nisan 1947'de ölmüştür. Müşterek mirasçıları, Mon Repos'un tam mülkiyetini iktisap eden Kral George'un kardeşi Kral Paul'a kendi paylarını bağışlamışlardır (3650/1957, 3816/1957 ve 5438/1959 sayılı senetler). Kral Paul'un ölümünün ardından ve el yazılı vasiyetnamesi uyarınca Mon Repos dul eşi Frederica'ya (intifa hakkı olarak) ve birinci başvuran olan oğluna (çıplak mülkiyet olarak) intikal etmiştir. Kraliçe Frederica'nın 6 Aralık 1981 tarihindeki ölümüyle intifa hakkı sona ermiş, birinci başvuran Mon Repos'un tam mülkiyetini kazanmıştır.
21. Yaklaşık 5 Ağustos 1994 tarihinde, 2215/1994 sayılı Kanun'un kabulüyle (aşağıda paragraf 41'e bakınız) Mon Repos ikametgâhına zorla girilmiştir. İkametgâh bugün itibarıyla Korfu Belediyesi'nin işgali altındadır.

B. Askeri Diktatörlük Döneminde (Nisan 1967-Temmuz 1974) ve Demokrasinin Yeniden Tesis Edilmesinin Ardından Mülkiyetin Durumu

22. 21 Nisan 1967 tarihinde Yunanistan'da askeri darbe gerçekleşmiştir. Eski Kral, Roma'ya gittiği 13 Aralık 1967'ye kadar ülkede kalmıştır.
23. 15 Kasım 1968 tarihinde iktidara gelen askeri rejim, yeni bir Anayasa yapmış (önceki 1952 tarihliydi), 1973 yılında Kral'ın görevine son verildiğinde bu Anayasa'da değişiklikler yapmıştır (bkz. Paragraf 25). 1968 Anayasası'nın 21. maddesine göre (1973 yılında değiştirildiği gibi), mülkiyet hakkı garanti altındadır ve kamu menfaatinin sağlanmasının haricinde ve sivil mahkemelerce tazminat miktarını belirlenip ödenmesi haricinde hiç kimse, mülkiyet hakkından yoksun bırakılmaz. Bununla birlikte aynı Anayasa'nın 134. maddesinin 3. paragrafı, eski Kral ve kraliyet ailesinin taşınır ve taşınmaz mülklerine el konulmasına ilişkin özel bir yasama kararının hazırlanmasını öngörmüştür.
24. 21 Nisan 1967 ve 31 Mayıs 1973 tarihleri arasında, her ne kadar Kral'ın kendisi sürgünde ise de askeri dikta, "taçlı demokrasiyi" muhafaza ediyordu.
25. 1 Haziran 1973 tarihinde askeri rejim, "taçlı demokrasiyi" ortadan kaldırarak eski Kral ve mirasçılarının görevinden alıp cumhurbaşkanlığı parlamenter cumhuriyet kurmuştur.
26. 1973 yılının Ekim ayında askeri diktatörlük, 1968 Anayasası'nın 134. maddesinin 3. paragrafı uyarınca (1973 yılında değiştirildiği gibi) 225/1973 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Resmî Gazete'de (4 Ekim 1973) yayını tarihinden itibaren eski Kral ve kraliyet ailesinin taşınır ve taşınmaz mallarına el koymuş ve zilyetlik haklarını Yunan Devleti'ne devretmiştir. Dava konusu üç mülkiyetin, özellikle müsadere edildiği belirtilmiştir.
27. Yukarıdaki Kararname, el konulan taşınmazlara karşılık kraliyet ailesinin üyeleri arasında dağıtılmak üzere 120.000.000 GRD'lik bir tazminatı öngörmüş ve bu miktar, kraliyet ailesi adına bir banka hesabına yatırılmıştır. Eski Kral'ın payı 94.000.000 GRD olup Prenses Irene'nin payı 12.000.000 GRD'dir. Ayrıca bu tazminatın 31 Aralık 1975'e kadar bankadan talep edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak bugüne kadar bankaya iletilen bir talep olmamıştır.

28. 24 Temmuz 1974 tarihinde Yunanistan’da askeri diktatörlüğün yerini Karamanlis’in önderliğinde sivil bir hükümet almıştır.
29. 1 Ağustos 1974 tarihli Kararname (1974 tarihli ilk Anayasal Nitelikteki Kanun) ile hükümet, hükümetin şekli ile ilgili hükümler (1. madde) hariç olmak üzere, 1952 Anayasası’nı tekrar yürürlüğe koymuştur.
30. Bu Kanun’un 10. maddesinde, Millet Meclisi yeniden toplanıncaya kadar yasama yetkisinin Bakanlar Kurulunca kanun hükmünde kararnameler yoluyla kullanılması öngörülmüştür. İlgili Kanun’un 10. maddesinin 2. paragrafı, söz konusu kanun hükmünde kararnamelerin, 21 Nisan 1967’den sonra Anayasal işlemlerde ortaya çıkan herhangi sorun üzerinde geriye dönük etkisi olacağını öngörmüştür. 15. maddesi ise askeri diktatörlük rejim dönemindeki 1968 Anayasası (değişiklikleri ile birlikte), tüm Anayasa veya anayasal nitelikli işlemlerin yürürlükten kaldırılmasını öngörmüştür.
31. 1974 Anayasası’nın 1. ve 10. maddeleri gereğince 72/1974 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile hükümet, yeni rejimin şekli nihayetinde belirlenene kadar eski kral ve kraliyet ailesinin mülklerini yönetmek üzere yedi kişiden oluşan bir yönetim komitesi kurmuştur.
32. Yukarıdaki Kanun Hükmünde Kararname, üç bakanlık kararı ile uygulanmıştır.
 - (i) 1 Ekim 1974 tarihli ve 18448/1509 sayılı kararı ile eski Kral ve kraliyet ailesinin arazilerini yönetmek ve işletmek üzere yedi kişiden oluşan komite kurulmuştur.
 - (ii) 24 Ekim 1974 tarihli ve 21987 sayılı Karar’la “el konulan kraliyet ailesinin [mülklerinin] Devlet’ten komiteye devredilmesinin” 31 Aralık 1974 tarihine kadar gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.
 - (iii) 23 Aralık 1974 tarihli ve 25616 sayılı Karar’la, kraliyet ailesinin mülklerinin komite tarafından yönetiminin, sahiplerine veya onlar tarafından tayin edilen bir kişiye teslim edilinceye kadar devam etmesi öngörülmüştür.
33. 1974 ile 1979 yılları arasında Yunanistan’daki eski kral ve kraliyet ailesinin bütün taşınır ve taşınmaz malları, eski Kral ve kraliyet ailesinin adına komite tarafından yönetilmekte ve işletilmekteydi. 1979 yılında taşınır mallar onlara teslim edilmiştir.
34. 17 Kasım 1974 tarihinde Milli Meclis seçimleri yapılmış ve bundan sonra Meclis tekrar toplanmıştır. 8 Aralık 1974 tarihinde parlamenter bir cumhuriyet lehine sonuçlanan bir referandum düzenlenmiştir. 18 Ocak 1975 tarihli D18 Kararı’yla Milli Meclis, *inter alia*, Yunanistan’daki demokrasinin asla hukuken kaldırılmadığını ve 21 Nisan 1967 devrimci darbesi ile, 23 Temmuz 1974 tarihine kadar halkın iktidar ve egemenliğini gasp etmeyi amaçlayan bir darbe teşkil ettiğini beyan etmiştir.
35. 11 Haziran 1975 tarihinde Milli Meclis, mevcut Anayasa’yı yürürlüğe koymuştur.
36. 1981 yılında Papandreu’nun liderliğindeki PASOK (*Panhellenic Socialist Party*), Yunanistan’da iktidara seçilmiştir. Ocak 1984’ten itibaren eski Kral ile mülklerine ilişkin görüşmeler yapılmıştır. 1988 yılına gelindiğinde, hükümet ile eski Kral arasında kraliyet ailesinin mülklerinin akıbeti ve vergi yükümlülüklerine ilişkin bir prensip anlaşmasına varılmıştı. Ancak bu anlaşma uygulanmamıştır.

C. 1992 Anlaşması

37. 1990 yılında, muhafazakâr “Yeni Demokrasi Partisi” iktidara gelmiştir.
38. 1992 yılında, eski Kral ve Yunan Devleti arasında aşağıdaki hususlarda bir anlaşmaya varılmıştır.

- (i) Eski Kral, Tatoi'deki ormanın 200.030 m²'lik bir kısmını toplamda 460.000.000 GRD karşılığında Yunan Devleti'ne devretmiştir.
 - (ii) Eski Kral, Tatoi'deki ormanın 401.541,75 m²'lik bir kısmını kamu yararına hizmet veren Evrensel Hipokrat Tıp Vakfı ve Araştırma Merkezi adında bir vakfa bağışlamıştır.
 - (iii) Tatoi Ulusal Ormanı Vakfı adında kamu yararına bir vakıf kurulmuş ve eski Kral Tatoi'deki ormanın 37.426.000 m²'lik kısmını bu vakfa bağışlamıştır.
 - (iv) Eski Kral, kraliyet ailesi ve Yunan Devleti, diğer tüm yasal haklarından feragat etmiş ve kraliyet ailesinin vergi yükümlülükleri ile ilgili askıdaki tüm yasal işlemleri durdurulmuştur.
 - (v) Eski Kral ve kraliyet ailesi, faizler ve fazla vergiler ile veraset vergisi, gelir vergisi ve sermaye vergileriyle ilgili olarak Yunan Devleti'ne toplamda 817,677,937 GRD ödemeyi kabul etmiştir. Eski Kral tarafından yapılacak ödeme, anlaşmaya göre eski Kral'a ödenmesi gereken meblağdan mahsup edilecektir.
39. Anlaşma, 3 Haziran 1992 tarihli 10573/1992 sayılı noter belgesi ile kayıt altına alınmıştır. 28 Eylül 1992 tarihinde, Yunan Meclisinin Bilimsel Çalışmalar Departmanı (διεύθυνση Επιστημονικών Μελετών) yukarıda bahsedilen noterlik işlemini tasdik eden bir kanun taslağı üzerine rapor düzenlemiştir. Rapor, *inter alia*, 225/1973 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 72/1974 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırıldığını ve mülkiyetin bu sayede "eski mülkiyet durumuna" geri döndüğünü belirtmiştir. Akabinde anlaşma, 2086/1992 sayılı Kanun'a dâhil edilmiş ve kanun hükmü haline gelmiştir.

D. 1992 Anlaşması'nın Hükümsüz Kılınması - 2215/1994 Sayılı Kanun

40. 1993 yılı yazında, eski Kral ve ailesi Yunanistan'ı ziyaret etmiştir.
41. 1993 sonbahar seçimlerinden sonra Bay Papandreou liderliği altındaki hükümet, Yunanistan'da iktidara geri getirilmiştir. Yeni hükümet, "anayasal meşruiyeti ve tarihi hafızayı" yeniden tesis etmek ve "1974 Referandumu ile açıklandığı gibi [o zamanın Maliye Bakanının 1 Nisan 1994 tarihli beyanı.] Yunan halkının demokratik hassasiyetini tatmin etmek" için, eski kraliyet ailesinin mülkiyeti ile ilgili konularla ilgilenme niyetlerini beyan etmiştir. Nihayetinde 16 Nisan 1994'te Meclis'te kabul edilen 2215/1994 sayılı Kanun, 11 Mayıs 1994'te yürürlüğe girmiştir. Kanun "Yunanistan'ın Görevden Alınmış Kraliyet Ailesinin Kamulaştırılmış Mülkleri ile İlgili Sorunların Çözülmesi" başlığını taşımakta ve aşağıdaki hususları içermektedir.
- (i) 2086/1992 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış ve 10573/1992 sayılı noter belgesi ile kayıt altına alınan anlaşma iptal edilmiştir. Bunlara göre gerçekleştirilmiş bütün eylemler geçersizdir ve hiçbir yasal etkisi yoktur (Bölüm 1). Geçersiz olduğu ve hiçbir yasal etkisi olmadığı beyan edilen eylemler, Tatoi'de Evrensel Hipokrat Tıp Derneği ve Araştırma Merkezine ve Tatoi Ulusal Ormanı Vakfı'na bağışı da kapsamaktadır [*Not:* 8 Aralık 1997 tarihinde, Tatoi Vakfı Ulusal Ormanı Sözleşme'nin eski 25. maddesi kapsamında İnsan Hakları Avrupa Komisyonuna başvuruda bulunmuştur. Başvuru 4 Şubat 1998 tarihinde (39654/98 sayı ile) kayda geçirilmiştir. 1 Kasım 1998 tarihinde, 11 No.lu Protokol'ün 5. maddesi § 2 uyarınca başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından incelenmeye başlanmıştır].
 - (ii) Yunan Devleti; eski Kral, Prenses Irene ve Prenses Ekaterini'nin taşınır ve taşınmaz mülkiyetinin sahibi haline gelmiştir. 225/1973 tarihli Kanun Hükmünde Kararname'nin yürürlükte kaldığı olduğu varsayılmıştır (Bölüm 2).
 - (iii) Korfu Adası üzerindeki Mon Repos taşınmazının tapusu, Korfu Belediyesine devredilmiştir (Bölüm 4(2)).

- (iv) Önceden hesaplanmış vergiler silinmiştir. Veraset ve diğer vergiler, ek vergiler ve cezalar ile ilgili idari mahkemeler ve Yüksek İdari Mahkeme'deki (Συμβούλιο της Επικρατείας) tüm yargılamalar durdurulmuştur. Vergiler hususunda eski Kral ve kraliyet ailesinin diğer mensupları tarafından ödenen tutarlar Yunan Devleti'nden geri istenebilir ancak Devlet, kraliyet ailesinden Devlet'in herhangi bir alacağı kapsamında bu geri isteme talebine itiraz edebilir (Bölüm 5(1)).
- (v) Kraliyet ailesinin mülkiyeti ile ilgili tüm anlaşmalar, kira anlaşmaları hariç olmak üzere, geçersiz olarak beyan edilecektir. Kraliyet ailesine ait toprakların kiralamalarına sanki kiracılar ve Yunan Devleti arasında akdedilmiş gibi devam edilecektir (Bölüm 5(2)).
- (vi) "Kral" ya da başka bir kraliyet sıfatını kullanarak, "eski" ya da "önceki" öneki ile birleştirilmiş olsa bile, Yunan mahkemesi huzurunda eski Kral ya da kraliyet ailesinin diğer mensupları tarafından açılan tüm davalar geçersiz kabul edilecektir (Bölüm 6(4)).
- (vii) Eski Kral'ın ve kraliyet ailesinin Yunan vatandaşlığının devam edebilmesi için ön koşullar getirilmiştir ve Yunan pasaportlarının muhafaza edilmesi için:
- Eski Kral ve kraliyet ailesinin 1975 Anayasası'na koşulsuz saygı duyduğu ve Yunan Cumhuriyeti'ni kabul edip tanıdığı anlamında Atina'nın Doğum Evlendirme ve Ölüm Sicil Memurluğuna (ληξιαρχείο) bir beyanname verilecektir,
 - Eski Kral ve kraliyet ailesinin herhangi bir eskiden bulunmuş görev ya da resmi bir unvan sahipliği ile ilgili her türlü talepten koşulsuz feragat ettiği anlamında başka bir beyanname Sicil Memurluğuna verilecektir,
 - Eski Kral ve kraliyet ailesi mensupları, bir ad ve soyadı altında Belediye'nin Vatandaşlık Sicili'ne (μητρώα αρρένων ή δημοτολόγια) kaydedilecektir,
- (viii) Bu mevzuatın aksine herhangi bir mevzuat hükmü otomatik olarak iptal edilecektir (Bölüm 6(5)).

E. Yunan Mahkemelerindeki İşlemler

42. Başvuranlar, kendi arazileri ile ilgili olarak Yunan mahkemelerinde çeşitli işlemlerde bulunmuşlardır.
43. Başvuranlar aynı zamanda 2215/1994 sayılı Kanun'un anayasallığını da sorgulamıştır. Temyiz Mahkemesi (Αρειος Πάγος) ve Yüksek İdari Mahkemenin çelişen iki hükmünün ardından, dava Özel Yüksek Mahkemeye (Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο) sevk edilmiştir.

25 Haziran 1997 tarihli Özel Yüksek Mahkeme Hükmü

44. Mahkeme ilk olarak başvuruların bir soyadı kullanmaksızın mahkeme huzurunda yasal işlemde bulunmaya yetkili olup olmadığını incelemiştir. Mahkeme, "eski Kral" ibaresinin Anayasa tarafından yasaklanan bir soyluluk unvanı olarak değil, daha önceden bahsedilmiş sebeplerden dolayı bir soyadı olmayan bu davacının kimliğini tanımlamak için kullanıldığı kararını vermiştir. Diğer unsurlar gibi, aslında yukarıdaki kişinin kimliğini tanımlayabilecek tarihi bir gerçeğe yapılan gönderme ile ilgilidir ki böylece bu kişi yargısal korunmadan yararlanabilir.
45. Kraliyet mülkiyeti sorununa ilişkin olarak mahkeme, "siyasi bir soru başlatmaktan kaynaklanmış" olduğunu, "başvuranların mülkiyet haklarının hükümet türü ile bağlantılı olduğunu" ve "kraliyet ailesinin egemenliği sırasında, Kral'a ve kraliyet ailesine ait olan mülkiyete özel mülkiyet kategorisi gibi davranıldığını" vurgulamıştır. Mahkeme, *inter alia*, aşağıdakileri de kaydetmiştir:

"Anayasa'nın 1. maddesi ile 10. maddeye dayanılarak yayınlanmış 72/1974 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Birinci Anayasal Kanun hükümleri uyarınca, oylandığı... siyasi ve anayasal konjonktür çerçevesinde tarihsel açıdan yorumlayan rejim türü tespit edilirken, aynı zamanda kraliyet mülkiyeti konusu da çözüme kavuşturulmaktadır. Diğer bir deyişle referandum, bu mülki-

yetin verasetini geri döndürülemez bir şekilde Devlet'e vermektedir, böylece kanun gereği mülkiyetin eski Kral'a geri dönüşü Anayasa'ya aykırı olmaktadır. Bu sebeple, eski kraliyet mülkiyetinin görevden alınmış hükümdara ve eski kraliyet ailesinin mensuplarına ait olmaya devam edeceğini belirten 2086/1992 sayılı Kanun Bölüm 1, Anayasa'yı ihlal etmektedir."

46. Sonuç olarak Özel Yüksek Mahkeme, dörde on üç oy ile 2215/1994 sayılı Kanun'un anayasal olduğu kararını vermiştir. Anayasa'ya göre Özel Yüksek Mahkeme hükümleri tüm Yunan mahkemeleri üzerinde nihai ve bağlayıcıdır (Madde 100 § 4).

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

47. 1975 Anayasası'nın ilgili maddeleri aşağıdaki gibidir:

Madde 4

- "1. Tüm Yunanlar kanun önünde eşittir.*
2. Yunan erkek ve kadınlar eşit haklara ve eşit yükümlülüklerle sahiptir."

Madde 17

"1. Mülkiyet Devlet tarafından korunmaktadır ancak, buradan elde edilen haklar kamu yararının aksine kullanılamaz.

2. Hiç kimse, kanunda belirlenen hallerde ve şekillerde kamu yararı usulüne uygun olarak kanıtlanmadıkça ve daima kamulaştırılan mülkün tazminatının geçici belirlenmesine dair mahkemede duruşma anındaki değerine tekabül eden tam tazminatı ödenmedikçe mülkiyetten mahrum edilemez. Nihai bedelin talep edildiği durumlarda, bu talebin mahkemeye yöneltildiği zamanın değeri esas alınır."

...

4. Tüm durumlarda kamulaştırma bedeli hukuk mahkemeleri tarafından tespit edilecektir. Yasanın öngördüğü biçimde taşınmaz bedeli, mahkemenin takdiri üzerine, bu bedeli elde etmesi için ona eş değer bir garanti sunmaya mecbur olan hak sahibinin, davet edilip dinlenmesinden sonra, mahkeme tarafından geçici olarak da tespit edilebilir."

48. Yunanistan'da mülkiyet hakkı çeşitleri sınırlı sayıdadır (*numerus clausus*). Bir kişinin sahip olabileceği aynı haklar; mülkiyet, irtifak, rehin ve ipotektir (Medeni Kanun'un 973. maddesi).
49. Medeni Kanun'un 999-1141 maddeleri, mülkiyet ve müşterek mülkiyet kurumları ile ilgilidir. Hiç kimseye ait olmayan şeylerin kullanılmasıyla, önceki sahibinden ya da hatta sahiplik hakkı olmayan kişi tarafından devredilmesiyle, kanun gereği, hüküm etkisiyle ve kamu kurumlarının eylemleriyle olmak üzere mülkiyet çeşitli yollarla edinilebilir. Taşınmazların mülkiyetinin devri, yasal mülkiyet sahibi ile devralan arasında mülkiyetin yasalara uygun bir sebepten dolayı devredildiği bir anlaşmanın, noter tarafından onaylanması ve taşınmazın bulunduğu bölgede tapu siciline tescil edilmesi ile mümkündür (1033. madde).

HUKUK

I. 1. NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

50. Başvuranlar, 2215/1994 sayılı Kanun'la mülkiyet haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedirler. 1 No.lu Protokol'ün, 1. maddesine dayanmışlardır:

"Her gerçek ya da tüzel kişi, barışçıl bir şekilde mülklerinden yararlanma ile yetkilidir. Kamu yararı olması ve kanun gereği ya da uluslararası hukukun genel ilkeleri ile sağlanan koşullara tabi olmak dışında, hiç kimse mülklerinden mahrum bırakılamaz."

Ancak yukarıdaki hükümler, hiçbir şekilde bir Devlet'in genel yarara göre mülkiyetin kullanımını kontrol etmek ve vergilerin ya da diğer katkıların ya da cezaların ödemesini garanti etmek için gerekli gördüğü bu kanunları uygulama hakkına zarar vermeyecektir."

Bu hüküm, üç farklı kuralı içermektedir. İlk paragrafın ilk cümlesinde ifade edilen ve genel bir yapıya sahip ilk kural mülkiyetten barışçıl faydalanma ilkesini öne sürmektedir. Aynı paragrafın ikinci cümlesinde yer alan ikinci kural ise mülk mahrumiyeti düzenlemekte ve çeşitli koşullara tabi kılmaktadır. İkinci paragraftaki üçüncü kural, taraf ülkelerin, diğerlerinin arasında, genel yarara göre mülkiyet kullanımını kontrol etme ile yetkili olduğunu kabul eder. Bu kurallar, birbirleri ile bağlantılıdır: Mülkiyetten barışçıl faydalanma hakkı ile bu hakka müdahaleyi öngören durumlara ilişkin olan ikinci ve üçüncü kurallar birinci kuralda ortaya konulan genel ilke ışığında yorumlanacaktır.

A. 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi Anlamında "Mülkiyet" Olup Olmadığı

1. Mahkeme Huzurundaki Savunmalar

51. Hükümet savunmasının başlıca dayanağı, dava konusu arazilerin Devlet Başkanlığı kurumuyla bağlantılı olması sebebiyle 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile korunan "mülkiyet" kapsamına girmediğidir.

Genel olarak tüm Avrupa'daki ortak özelliğin hükümdarların kamusal ve özel mülkiyetleri arasında keskin bir farkın olduğu kaydedilmektedir. Kamusal mülkler, Devlet'e aittir ve Devlet Başkanının görevlerinin ifasında kullanılmaları için krala tahsis edilmiştir. Hükümet, özel imtiyazlar ve dokunulmazlıklar altına tutulan bu mülklerin 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi altında korunan mülkiyet kavramı içerisine girmediğini ileri sürmüştür. Diğer taraftan Avrupa hükümdarlarının özel mülkiyetine sıradan vatandaşların mülkiyetinden farklı bir şekilde davranılmamıştır. Gerçek şahıslar arasındaki tüm işlemlere uygulandığı gibi iç medeni hukukun olağan kurallarına göre edilmiş, kullanılmış ve devredilmiştir. Hükümete göre bu özel zilyetliklerin 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi altında korunduğunu varsaymak makuldür.

52. Görülen davada Hükümet, Yunan Kraliyeti'nin iddia edilen "kraliyet mülkiyetinin" yasal statüsünün en önemli özelliğinin her zaman *nevi şahsına münhasır* ve yarı kamusal bir karaktere sahip olması olduğunu ileri sürmüştür. Bu çeşitli gerçekler ile ispat edilmiştir. İlk olarak dava konusu üç arazi, eski kraliyet ailesi tarafından Yunan Medeni Kanunu'nun genel hükümlerine göre değil, görevleri kapsamında gerçekleştirilen tahsis dolayısıyla edinilmiştir. Bu mülkiyetlerin önemli bir kısmı, kraliyet kurumuna duyulan saygının bir işareti olarak Yunan Devleti tarafından eski Yunan krallarına bağışlanmıştır. İkinci olarak tahtta gerçekleşen değişiklikler dolayısıyla Veraset Kanunu'nun genel kuralları uygulanmamıştır. Tam aksine sıradan halefiyet düzenini önlemek ve ilgili anlaşmazlıkları çözmek için her zaman özel bir kanun çıkartılmıştır. Üçüncü olarak itiraz edilen mülkiyetler, veraset vergisinden muafiyet dâhil olmak üzere, tam vergi muafiyetinden faydalanmıştır. 1913 yılından 1964 yılına kadar Yunan tahtına dört halefin her birine veraset vergisi uygulanmış olsaydı, ilgili vergi yükü itiraz edilen mülklerin mevcut piyasa değerini aşardı. Dördüncü olarak, söz konusu mülkiyet usule ilişkin sebeplerle (örneğin özel süre sınırları, borçların tahsilatı için devlet imtiyazlarının verilmesi, geçici cebri icra yasağı) aynı zamanda önemli devlet imtiyazlarından da faydalanılması amacıyla (davaların zamanaşımına uğramaması, gaspın açıkça yasaklanması, izinsiz girişin suç sayılması vb.) devlet mülkiyeti kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle itiraz olunan arazilerin her biri nasıl elde edilirse edilsin anayasal olarak korunan ormanları, tarihi ve arkeolojik alanları içeren araziler hükümdarların kamu statüsüne yüklenen imtiyazlardan dolayı tamamen zarar görmeden kalmış hatta bunlara ilaveler yapılmıştır. Daha önce hiçbir sıradan Yunan vatandaşı bu araziye yasal olarak elde etmede ve devretmede başarılı olamamıştır.

53. Yukarıdakilerin ışığında Hükümet, dava konusu arazilere kraliyet ailesinin şahsen sahip olmadığını; sonuç olarak, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine korunan "mülkiyet" kapsamına girmediğini iddia etmiştir.

54. Başvuranlar, Hükümet'in dava konusu arazilerin hiçbir zaman kraliyet ailesine ait olmadığına dair yeni ve ilginç argümanının, tarihi herhangi bir gerçek veya Yunan hukuku açısından, hiçbir şekilde açık bir temelini bulunmadığını ifade etmişlerdir. Başvuranlar, Sözleşme kurumları huzurunda yapılan işlemler sırasında hariç olmak üzere, bu savunmanın hiçbir Yunan hükümeti tarafından ileri sürülmediğinin altını çizmiştir. Gerçek şu ki Kraliyet ailesinin üyelerinin özel mülkiyete sahip olduğu gerçeği, birinci başvuranın atası I. George'un 1863'te kral seçildiğinde kurulan "taçlı demokrasi" olarak adlandırılan dönem boyunca Yunan makamları tarafından devamlı olarak tanınmıştır. Cumhuriyete geçiş sonrasında da bu mülkiyet tanınmaya devam etmiştir. Böylesi bir özel mülkiyet, Kral'ın anayasal statüsünden dolayı kraliyet ailesinin kullanımına sunulan herhangi bir mülkiyetten farklı olarak kabul edilmiştir, örneğin kraliyet ailesinin asla özel mülkiyeti olmayan ve olmamış Atina'daki Kraliyet Sarayı. Başvuranlar, mülkiyetleri konusunda tarihte sağlanmış bazı imtiyazların kraliyet ailesinin özel mülkiyet statüsü ile hiçbir ilgisi olmadığını ileri sürmüşlerdir. Her hâlükârda, Devlet zilyetliğinde oldukları önceki elli yıl boyunca mülklerin bakım ödemelerinin Devlet tarafından yapılmadığı göz ardı edilmektedir. Başvuranlar, vergi muafiyetine konusunda, Mahkemeyi, Kral'ın devlet başkanı sıfatıyla resmi görevlerini yerine getirirken yaptığı çok önemli masrafların tamamını ödediğini akılda tutmaya davet etmişlerdir. Kral, 1949 yılına kadar devlet başkanı sıfatıyla kendisine tahsis edilen sarayların tüm bakım ve işletme masraflarını ödemek zorunda kalmıştır.
55. Başvuranlar, kraliyet ailesinin özel mülkiyete sahip olduğu gerçeğinin 21 Nisan 1967 ile 24 Temmuz 1974 tarihleri arasında anayasal olmayan askeri diktatörlük dönemi boyunca bile açıkça tanındığını da öne sürmüştür. 1968 Anayasası'nda, eski Kral ve ailesinin taşınır ve taşınmaz mülkiyetini kamulaştırmak ya da el koymak için yetkilendirilecek kendine has bir yasama önlemi öngören bir hükme yer verilmiştir (Madde 134 § 3). Akabinde Kraliyet ailesinin mülkiyetine el koymak için diktatörlük tarafından bir kanun hükmünde kararname (225/1973 sayılı) yayınlanmıştır. Kraliyet mülkiyeti her zaman Devlet'e ait olmuş olsaydı bu önlemlere başvurulmazdı. Diktatörlüğün yıkılmasının ardından 1974 tarihli Kanun Hükmünde Kararname, diktatörlük tarafından el koyulmuş mülkiyetin kraliyet ailesine ait olduğunu kabul etmiştir ve malvarlığı kraliyet ailesi adına özel bir komite tarafından yönetilmiştir. Taşınır mülkiyeti, 1979 yılında kraliyet ailesine devredilmiştir. Taşınır ve taşınmaz mülkiyetin devrini yöneten protokoller ilgili hükümet kurumları ve özel komite tarafından usulüne uygun olarak imzalanmıştır. Mülkiyetin statüsü, cumhurbaşkanlığı parlamenter cumhuriyetin kurulması ile sonuçlanan 8 Aralık 1974 tarihli referandumu sonucundan asla etkilenmemiştir. Kraliyet ailesinin mülkiyetinin statüsü o referandumda konu olmamıştır. Mülkiyetin statüsü 1975 Anayasası'nın kanunlaştırılmasından da etkilenmemiştir. Eğer etkilenseydi Devlet, 1979 yılında mülkiyetin kraliyet ailesine ait olduğunu kabul ederek taşınır mülkiyetini kraliyet ailesine iade etmeyecekti.
56. Ayrıca başvuranlar, 1974 yılından 1996 yılına kadar, yani 1994 Kanunu'nun çıkarılmasından sonra bile, vergi beyannamesi verdiklerini ve söz konusu mülkiyet konusunda vergi ödediklerinin altını çizmiştir. Arazi vergisinin malik dışında herhangi biri tarafından nasıl ödenebileceğini ya da hükümetin bu esasa dayanmadıkça, böyle bir verginin ödemesini nasıl hakkıyla ve iyi niyetle talep ettiğini ve kabul ettiğini anlayamamışlardır.
57. Ayrıca 1992'de eski Kral ve Yunan Devleti arasında, Tatoi arazisinin büyük bir bölümünün eski Kral tarafından Yunan Devleti'ne devredildiği ve kamu yararına iki vakfa bağışlandığı bir anlaşma yapılmış ve bu anlaşma 2086/1992 sayılı Kanun'la tasdik edilmiştir. Bu anlaşma, söz konusu mülkiyetin sahibi olduğu temeline dayalı olarak akdedilmiştir; aksi taktirde hiçbir amaca hizmet etmeyecekti. İlgili mülkiyetin kraliyet ailesine ait olduğu durumu, başlangıcında "*Yunanistan'ın görevden alınan kraliyet ailesinin kamulaştırılmış mülkiyeti ile ilgili sorunların çözülmesi*" ifadesinin yer aldığı 2215/1994 sayılı Kanun ile kabul edilmiştir (vurgu başvuranlar tarafından eklenmiştir). Dahası başvuranlar, 1994 Kanunu'nun, kraliyet ailesinin mülkiyetine el koyan askeri diktatörlük tarafından kanunlaştırılan 225/1973 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'den de açıkça

bahsettiğinin altını çizmiştir. O Kararname’de yapılan gönderme, Hükümet’in, kraliyet ailesinin asla hiçbir özel mülkiyete sahip olmadığına dair savı ile tamamen tutarsızdır; mülkiyet zaten devlete ait olsaydı, hükümet tarafından önceki kamulaştırmadan bahsetmeye gerek olmayacaktı.

58. Başvuranlar, eski Kralın anayasal rolü ve özel mülkiyetinin durumu arasında herhangi bir bağlantı kurmak için Yunan hukukunda hiçbir dayanak olmadığı sonucuna varmıştır. Yunan Medeni Kanunu’nda, bahsi geçen şekilde özel bir mülkiyet çeşidi yer almamaktadır. Yunan Medeni Kanunu’nun 973. maddesi, Yunan hukukunda yer alan mülkiyet çeşitlerinden bahsetmektedir. Bunlar; mülkiyet, irtifak hakları, rehin ve ipotektir. Yarı kamusal mülkiyet kategorisi mevcut değildir (bkz. yukarıda paragraf 48).
59. Komisyon, 2215/1994 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce söz konusu mülkiyetin başvuranlara ait olduğunu düşünmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

60. Mahkeme, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin birinci bölümdeki “mülkiyet” kavramının iç hukukta resmi bir sınıflandırmadan bağımsız olan özerk bir anlama sahip olduğuna işaret eder (bkz. *Be-yeler v. Italy* [GC], no. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I). İncelenmesi gereken husus, bir bütün olarak düşünüldüğü zaman, dava şartlarının başvuranlara 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi ile korunan önemli bir menfaati içerip içermediğidir. Mahkeme, görüş oluştururken aşağıdaki hukuki ve maddi konuların değerlendirilmesinin gerekli olduğunu ifade etmektedir.
61. İlk olarak Mahkeme, en azında ima yoluyla, kraliyet ailesi mensuplarının Yunanistan’da hiçbir şekilde hiçbir özel mülkiyete sahip olmadığını ileri süren Hükümet ile aynı kanaatte değildir.

En azından kraliyet mülkiyetinin bir kısmının başvuranların atası tarafından satın alındığını ve özel fonları dışında bedelinin ödendiğini kaydeder. Dahası, birçok durumda, asıl tapusuna bakılmaksızın kraliyet mülkiyeti, kraliyet ailesi mensupları arasında ve bazı durumlarda kraliyet ailesinin mensupları ve üçüncü kişiler arasında Yunan Medeni Kanunu gerekliliklerine göre *sağlar arası* ya da *ölüme bağlı* olarak devredilmiştir.

62. Ayrıca Mahkeme, 2215/1994 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, Yunan Devleti’nin çeşitli durumlarda kraliyet ailesinin mensuplarına -ve özellikle başvuran kişilere- söz konusu arazilerin malikleri olarak muamele ettiği hakikatini özellikle hesaba katmaktadır. Mahkeme örnek olarak aşağıdaki vakaları gösterebilir.

- 1924 yılında monarşinin kaldırılmasının ardından kamulaştırılan Tatoi arazisi 1936 yılında Kral’ın tahta dönüşünün ardından geri verilmiştir (bkz. yukarıdaki paragraf 12-13).
- 1923 yılında gerçekleşen cebri kamulaştırmanın ardından 514/1937 sayılı Olağanüstü Kanun ile Mon Repos’un tam zilyetlik ve mülkiyet halinde Prens Andreas’a devredilmesi açıkça öngörülmüştür (bkz. yukarıdaki paragraf 19).
- Başvuran kişilerin 1974 yılından 1996 yılına kadar vergi beyannameleri doldurduğu ve mülkiyetleri ile ilgili vergi ödediği tartışmasızdır (bkz. yukarıda paragraf 36, 38, 41 ve 56).
- 1992 yılında eski Kral ve Yunan Devleti arasında bağlayıcı bir anlaşma akdedilmiştir. Bu anlaşma ile Tatoi arazisinin 200.030 m²’lik kısmı ilk başvuran tarafından Yunan Devleti’ne satılmış ve arazinin kalan büyük bir kısmı ise kamu yararına çalışan iki vakfa bağışlanmıştır. 28 Eylül 1992 tarihinde, Yunan Meclisinin Bilimsel Çalışmalar Departmanı (διδύθηνη Επιστημονικών Μελετών), yukarıda bahsedilen noterlik işlemi tasdik eden bir kanun taslağı üzerine rapor düzenlemiştir. Rapor, *inter alia*, 225/1973 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 72/1974 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırıldığını ve mülkiyetin bu sayede “eski mülkiyet durumuna” geri döndüğünü belirtmiştir (bkz. yukarıda paragraf 38-39).

63. Mahkeme de Komisyon gibi tüm bu eylemlerin ancak başvuranların ve atalarının söz konusu mülkiyetin sahipleri olduğu temeline dayanarak yürütülmüş olabileceği görüşündedir çünkü eğer itiraza konu araziler kraliyet ailesine ait olmasaydı ya da zaten Yunan Devleti tarafından sahip oldukları sonucu ile 1973 yılında yasal olarak kamulaştırılmış olsalardı, bahsedilen eylemler hiçbir amaca hizmet etmemiş olacaktı.
64. Son olarak, Hükümet'in vergi muafiyeti gibi kraliyet mülkiyetine uygulanan özel kurallara atıfta bulunmasına ilişkin olarak Mahkeme, bu tür kuralların mülkiyetin temelde özel olan karakterini neden *per se* dışlaması gerektiğini anlayamamaktadır. Devlet Başkanlarının özel mülkiyetleri de dâhil olmak üzere vergi muafiyetinden yararlanması bilinmeyen yeni bir şey değildir. Benzer şekilde, Hükümet kraliyet mülkiyetine devlet mülkiyeti gibi davranıldığını ya da bu şekilde görüldüğünü gösteren, devlet mülkiyet kaydı ya da sözde kraliyet bütçesi gibi herhangi bir belgeyi sunamamıştır.
65. Yukarıdaki veriler ışığında Mahkeme, Hükümet'in ilgili mülkiyetlere yönelik yaklaşımında bir çelişki olduğunu fark etmiştir. Neticede Mahkeme, kraliyet mülkiyetinin birçok yolla özel bir statüden faydalandığını kabul etmesine rağmen, Yunan Devleti'nin kendi başına defalarca buna özel mülkiyet gibi davranması ve statüsünü yöneten genel kuralların oluşturulmamış olmasının Mahkemenin mülkiyetin eski kraliyet ailesine asla ait olmadığı anlamında *sui generis* ve yarı kamusal bir karaktere sahip olduğuna dair sonuca varmasını önlemektedir.
66. Bu nedenle Mahkeme, mülkiyet hakkının kraliyet ailesi mensubu sıfatından ziyade özel kişiler olarak başvuranlara ait olduğu fikrindedir. Buna göre itiraza konu arazilere ilişkin 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında "mülkiyet" hakkı bulunması bakımından davada uygulanabilir olduğu kanaatindeyiz.

B. Başvuranların Mülkiyet Envanteri

67. Mahkeme artık başvuranların mülklerinin ne olduğunu tespit etmek zorundadır.

1. Tatoi Arazisi (Yaklaşık Toplamda 41.000.000 m²'lik Yüzölçümüne Sahip)

68. Hükümet, mülkün üçte birinden fazlasının yani Bafi Ormanı'nın 1877 yılında Meclis kararı ile Kral I. George'a (ilk başvuranın büyük büyük babası) bağışlandığını savunmuştur. Açıkça görülmüyor ki bu bağışın sebebi devralanın kraliyet fonksiyonudur. 1924'te monarşinin kaldırılmasından sonra Bafi topraklarının devlete tazminatsız ve *ipso jure* devredilmesinin nedeni buydu. Dahası bu arazinin 3.785.000 m²'lik kısmı 1925 yılında evsiz mültecilere bağışlanmıştır; bu alan 1935 yılında monarşinin geri getirilmesinden sonra kraliyet ailesine asla geri verilmemiştir.

Ayrıca Hükümet, 1992 yılında ilk başvuranın Tatoi arazisinin %90'undan fazlasını kâr amacı gütmeyen bir vakfa bağışladığını ifade etmiştir (Tatoi Ulusal Ormanı Vakfı). Akabinde Vakıf, Komisyon'a bir başvuruda bulunmuştur, başvuru şu an Mahkeme huzurunda sırada beklemektedir (39654/98 no.lu başvuru). 2215/1994 sayılı Kanun'un 1992 Anlaşması'nı yürürlükten kaldırdığı ve 1994 Kanun'un çıkarıldığı esnada, başvuranların Tatoi arazisinin %10'undan daha azı üzerinde mülkiyet hakkına sahip olduğu doğrudur.

69. Başvuranlar, Bafi Ormanı'nın Kral I. George'a bağışlanmadığını, kendisi tarafından satın alındığını ileri sürmüştür. Bu bağlamda başvuranlar, Yunan Hükümeti'nin Bafi Ormanı'nı Kral I. George'a bağışlama niyetine rağmen Kral'ın, bu araziye bağış yoluyla edinmek istemediğini ancak Hükümet tarafından belirlenecek sabit bir fiyatla satın almakta ısrar ettiğini gösteren Komisyon raporuna dayanmışlardır. Bu durumda bir anlaşmaya varılmıştır. Bu sayede Bafi Ormanı'nın Kral I. George'a ("bağışlanmaktan" ziyade) "verildiği" ifade edilmiştir. Karşılığında Kral, Ulusal Bankaya faizi ile 60.000 drahmi (GRD) yatırmıştır.

70. Mahkeme, Tatoi'nin bir kısmının aslında özel mülkiyeti olarak Kral I.George tarafından satın alındığını kaydeder. Daha sonra Kral I. George tarafından Bafi Ormanı olarak bilinen bir arazinin Yunan Devleti'nden satın alınmasıyla mülkiyetine eklenmiştir (bkz. yukarıda paragraf 9). Taraflarca ihtilafli olan bu arazilerin iktisap şekline bakılmaksızın, mülkiyet durumları aşağıdaki gibi belirlenmiştir: 1924 yılında Bafi Ormanı dâhil olmak üzere Tatoi, hiçbir tazminat ödemesi yapılmaksızın Yunan Devleti tarafından cebren kamulaştırılmıştır. 1936 yılında, monarşinin geri getirilmesinin ardından bir Kanun, Tatoi'nin mülkiyetini Kral I. George'a geri vermiştir. Bu geri verme durumu, o arada evsiz mültecilere tahsis edilen 3.785.000 m²'lik bir alan dışında Bafi arazisini de kapsamıştır. Bu nedenle Mahkeme, başvuruların atalarına asla geri verilmemiş bu alan hariç olmak üzere, Tatoi arazisininin 1994 yılında kamulaştırılmasına kadar geçen sürede başvuruların mülkiyetinin bir parçasını teşkil ettiği fikrindedir.
71. Ayrıca Mahkeme, 1994 Kanunu çıkarıldığı zaman, başvuruların Tatoi'nin %10'undan daha azı üzerinde mülkiyet hakkına sahip olduğunu savunan Hükümet ile aynı fikirde değildir. 1992 yılında arazinin büyük bir kısmının birinci başvuran tarafından kamu yararına çalışan iki vakfa bağışlandığı ve 200.030 m²'lik bir alanın Yunan Devleti'ne satıldığı doğrudur. Ancak 2215/1994 sayılı Kanun, 1992 Anlaşması'nı yürürlükten kaldırmış ve bu anlaşmaya göre yapılan tüm işlerin geçersiz olduğunu ve hiçbir yasal etkiye sahip olmadığını beyan etmiştir (bkz. yukarıdaki paragraf 41). 1992 Anlaşması'nın daha sonraki bir kanun ile yürürlükten kaldırılmış olmasına rağmen yasal sonuçlarının hala geçerli olduğunu ve dikkate alınması gerektiğini önermek sadece çelişkili değil, aynı zamanda *lex posterior derogat anteriori* (Sonraki kanun önceki kanunu ilga eder.) ilkesine de aykırıdır.
72. Yukarıdaki maddeyi göz önüne alarak Mahkeme, 2215/1994 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce, 1924 yılında kamulaştırılmış ve evsiz mültecilere tahsis edilmiş 3.785.000 m²'lik bir alan hariç olmak üzere, Tatoi arazisininin ilk başvurularına ait olduğu kanaatindedir.

2. Polydendri Arazisi (Toplamda Yaklaşık 33.600.000 m²'lik Yüzölçümüne Sahip)

73. Mahkeme, Hükümet'in, Polydendri arazisininin Tatoi ve Mon Repos taşınmazlarınıninkiyile karşılaştırılabilecek nitelikte herhangi bir açıdan özel bir statüsünün olduğunu iddia etmediğini not eder. Başvurucuların bu mülke ilişkin sunduğu senetlerin doğru olmadığını ileri sürmek için hiçbir delil yoktur (bkz. yukarıda paragraf 15). Bu nedenle Mahkeme, 2215/1994 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce Polydendri arazisininin üç başvurucuya ait olduğunu düşünmektedir.

3. Mon Repos Arazisi (Toplam 238.000 m²'lik Yüzölçümüne Sahip)

74. Hükümet, bu taşınmazın kullanımının Kral I. George'a devletin başı sıfatına istinaden verilmiş olduğunu, tek *causa traditionis*'in onun kraliyet görevi olduğunu belirtmiştir. Eski kraliyet ailesinin bu bağışlar dolayısıyla Mon Repos üzerinde mülkiyet hakkı elde etmiş olduğu varsayılsa bile taşınmazın hem 1864 hem de 1937'deki devri, yalnızca devralanların görevlerine devam etmeleri şeklindeki örtülü ama anlaşılır şarta bağlı olarak geçerlidir.

Ayrıca Hükümet, Yunan hukukunun 9 Eylül 1915 itibarıyla Devlet arazilerininin mülkiyetinin zamanlaşımı yoluyla kazanılmasını açıkça yasakladığından, başvurucuların Mon Repos üzerinde zamanlaşımı yoluyla mülkiyet hakkı elde edememiş olduklarını iddia etmiştir.

75. Başvurucular bu arazinin hiçbir zaman Yunan Devleti'ne ait olmadığı iddiasında ısrar etmişlerdir. Arazi, İyonya Adaları'nın Yunanistan'a katılmasındaki katkıları dolayısıyla Kral I. George'a 1864'te Korfu Adası Belediye Meclisi tarafından bağışlanmıştır. Bu bağış 7870/1887 sayılı senetle açıkça tanınmıştır. Bu arazi özel hukuka tabi mülkiyetine önce Kral I. George ve daha sonra Kral II. George tarafından dâhil edilmiştir.
76. Mahkeme, Mon Repos üzerindeki asıl hakkın, Korfu Adası Kent Meclisininin Kral I. George'a taşınmazın ilk kısmını oluşturan hususun, kullanımını devrettiği bir bağış olduğunu kabul etmektedir. Bununla

birlikte Mahkeme, Yunan medeni hukukunun olağan hükümlerine göre mülkiyet hakkının önceki malikten devir yoluyla olduğu gibi çeşitli yollarla kazanılabileceğini ve başışın da şüphesiz mülkiyet hakkının devri ve kazanılmasının geçerli yollarından biri olduğunu belirtmektedir. Dahası Mahkeme, Hükümet'in Mon Repos'un böylesi nedenlerle Devletin başı sıfatıyla Kral I. George'a devredildiği tek örnek olduğu iddiasını kanıtlayamadığı kanaatindedir. Üstelik Mahkeme, sonradan üçüncü kişilere ait toprakların peş peşe satın alınarak arazinin genişletildiğini ve Devlet'in ilgili sözleşmelere müdahil olduğunun görülmediğini belirtmektedir. 1937'de bir Yasa, taşınmazın tam mülkiyeti ile zilyetliğini Prens Andreas'a devretmiştir. Bir dizi devrin ardından ilk başvuru babasının el yazılı vasiyetnamesi gereğince (bkz. yukarıda paragraf 20) Mon Repos'un tam mülkiyetini kazanmıştır.

77. Yukarıdakileri göz önüne alarak Mahkeme, 2215/1994 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce Mon Repos arazisinin ilk başvurucaya ait olduğuna kanaat getirmektedir.

C. 1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesine Uygunluk

1. Mülkiyet Hakkına Bir Müdahale Olup Olmadığı

78. 2215/1994 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce söz konusu mülkün başvurucaya ait olduğunu kabul ettikten sonra Mahkeme, Komisyon ile hemfikir olarak, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk bendinin ikinci cümlesi anlamında malından “yoksun bırakma” teşkil edecek şekilde, başvurucağın malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma hakkına 1994'te müdahale edildiğini düşünmektedir.

Bu nedenle Mahkeme, şikâyet konusu müdahalenin bu hüküm kapsamında meşrulaştırılabilirliğini incelemelidir.

2. Müdahalenin “Yasal Dayanağının” Olup Olmadığı

79. Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk ve en önemli gereğinin malı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma hakkına kamu idaresi tarafından yapılacak her müdahalenin yasal olması zorunluluğu olduğunu tekrar etmektedir: Birinci bendin ikinci cümlesi maldan yoksun bırakmaya yalnızca “yasada öngörülen koşullara bağlı olarak” izin vermekte, ikinci bent de devletlerin “yasa” çıkarmak suretiyle mülkün kullanımını düzenleme hakkına sahip olduğunu kabul etmektedir. Dahası demokratik toplumun temel ilkelerinden biri olan hukukun üstünlüğü, Sözleşme'nin tüm maddelerine içkindir (bkz. 25 Haziran 1996 tarihli Amuur v. France Kararı, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, pp. 850-51, § 50).
80. Hükümet hem 225/1973 sayılı Meclis Kararı'nın hem de 2215/1994 sayılı Kanun'un, uygun biçimde erişilebilir ve yeterli kesinlikte olduğundan, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında “yasa” olduğunu beyan etmiştir. İlki yeniden demokrasiye geçişten sonra yürürlükte kalmaya devam etmiş, ikincisi açık ve demokratik bir müzakereden sonra Meclis'te oylanmıştır. Bu kanunların ikisi de inkâr edilemeyecek şekilde özel niteliktedir. Bununla birlikte davanın koşulları kendine özgüdür: Yeni cumhuriyetlerin herhangi birinde yalnız tek bir eski kraliyet ailesi vardır. Böyle bir aile herhangi başka bir aile ile karşılaştırılabilir bir durumda değildir. Bunların mallarına ilişkin mevzuat doğası gereği yalnızca bu aileye ilişkin olacak, yine de bu durum mevzuatı meşruiyetinden yoksun bırakamayacaktır.
81. Başvurucağın, 2215/1994 sayılı Kanun'un, başvurucağın geriye dönük olarak mallarından yoksun bırakılmalarına imkân veren bir anlam ihtiva etmekle birlikte, yalnızca keyfî, cezalandırıcı ve ayrımcı olmasından değil, ayrıca mülkiyete son vermenin kamu yararına ve tam bir tazminat ödemesi karşılığında olmasını gerektiren Yunan Anayasası'nın 17. maddesini de ihlal ettiğinden bir “kanun”un temel gereğini yerine getirmediğini iddia etmişlerdir. 225/1973 sayılı Meclis Kararı'na ilişkin olarak ise başvurucağın, bunun her halükârda mülklerinin 1994'te alınmasıyla tamamen ilgisiz olan, askerî diktatörlükçe keyfî bir el koyma işlemi teşkil ettiğini beyan etmişlerdir.

82. Komisyon gibi Mahkeme de 2215/1994 sayılı Kanun'un şikâyet konusu müdahalenin tek hukuksal dayanağını oluşturduğu kanaatindedir. Mahkeme, müdahalenin dayandığı yasanın Anayasa'nın ilgili hükümleri de dâhil olmak üzere Sözleşmecî Devlet'in iç hukukuna uygun olması gerektiğini kaydetmektedir. Mevcut davada başvuruçuların bu Kanun'un Anayasa'ya uygunluğunu ulusal mahkemeler ile Sözleşme Organları nezdinde sorgulamış olmaları ile karşı çıktıkları hükümlerin Anayasa'ya aykırı olması dolayısıyla, şikâyet ettikleri mülkiyet yoksunluğu için geçerli bir hukuki dayanak sağlamadığı doğrudur. Bununla birlikte başvuruçuların 2215/1994 sayılı Kanun'un Anayasa'ya aykırılığına ilişkin şikâyetleri, Özel Yüksek Mahkeme tarafından 25 Haziran 1997 tarihli kararda incelenip reddedilmiştir (bkz. yukarıda paragraf 46). Mahkeme, iç hukukun yorumu ve uygulanması ile Anayasa'ya uygunluk sorunları üzerine karar vermenin öncelikle ulusal makamların, özellikle de mahkemelerin yetkisinde olmasına saygı göstermektedir. Özel Yüksek Mahkemenin kararını dikkate alarak Mahkeme, 2215/1994 sayılı Kanun'un Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna varmaktadır. Özetle mülkiyetten yoksun bırakmanın 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesince öngörülen yasal dayanağı bulunmaktadır.

3. Müdahalenin “Kamu Yararına” Olup Olmadığı

83. Bir sonraki adımda Mahkeme, mülkiyetten yoksun bırakmanın 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki ikinci kurala uygun olarak “kamu yararına” meşru bir amaç güdüp gütmeyeceğini belirlemelidir.
84. Hükümet, Devlet'in uyuşmazlık konusu üç arazide bulunan ormanlarla, arkeolojik alanların korunmasındaki meşru yararına ek olarak, 1994 Kanunu'nun ülkenin anayasal statüsünün cumhuriyet olarak korunmasındaki büyük kamu yararı ile de bağlantılı olduğunu beyan etmiştir. Lağvedilen tüm Avrupa monarşilerinde, Portekiz Kralı II. Manuel'in özel mülkiyeti istisna olmak üzere, eski monarkların veya imparatorların tamamının özel mülklerinin tazminat ödenmeden veya tam tazminat ödenmeden şu veya bu şekilde kamulaştırıldığı tarih göstermektedir. Dahası başvuruçuların yakındığı Kanun'un ancak 1994'te çıkarılmış olmasının sebebi de karmaşık hukuki ve siyasal sorunların çözümünün uzun zamana yayılmasıdır.
85. Başvuruçular mülklerinin alınmasının ekonomik veya sosyal nitelikte hiçbir ulusal programın parçası olmadığını ve 1994 Kanunu'nun kendisinin de buna neden ihtiyaç olduğunu açıklamadığını iddia etmişlerdir. Özellikle mülklerinin alınmasının ardında söz konusu üç arazide bulunan ormanları ve arkeolojik alanları koruma ihtiyacının bulunduğu iddiasına ilişkin olarak başvuruçular, ilgili orman ve arkeolojik alanların kraliyet ailesinin zilyetliğinde bulunduğu yıllar boyunca bunların gözetilme biçimine dair hiçbir şikâyet olmadığını savunmuşlardır. Hükümet'in bu tezi başvuruçuların gözünde hiçbir güvenilirliğe sahip değildir. Ayrıca Hükümet'in eski monarkın özel mülkünün alınmasıyla kamu yararına nasıl hizmet edilmiş olduğunu açıklayamadığını da düşünmektedirler. Eski bir monark ile ailesinin özel mülkü, adı üstünde onun eski rolü olan devlet başkanlığı ile bağlantılı olmadığı gibi anayasal olarak monarşiden cumhuriyete geçişle de hiçbir şekilde bağlantılı değildir. Üstelik her halükârda bu geçiş 1975'te, 2215/1994 sayılı Kanun'un kabulünden neredeyse yirmi yıl önce gerçekleşmiştir. Başvuruçular eski Kral'ın hiçbir şekilde tehlike arz etmediğini, Helen Cumhuriyeti'ni çeşitli vesilelerle resmî olarak açıklamış olduğunu da vurgulamışlardır. Dahası 1994 Kanunu'nun kabul edildiği tarihte başvuruçular ile Yunan Devleti arasında başvuruçuların mülkü veya başka meseleler hakkında hiçbir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Tüm bunlara istinaden başvuruçular, Hükümet'in mülklerinin alınması için güvenilir veya yeterli bir gerekçe sunmadığını, müdahalenin kamu yararına hizmet etme yönündeki samimi bir arzudan ziyade siyasal ve kişisel antipatiden kaynaklandığını düşünmektedirler.

86. Komisyon, Yunan Devleti'nin eski kraliyet ailesinin mülküyle ilgili sorunların çözümü yönünde siyasal bir ihtiyacın mevcudiyetine olan inancının açıkça mantıksız olarak nitelenemeyeceğine kanaat etmiştir.

87. Mahkeme, ulusal makamların kendi toplumu ile toplumun ihtiyaçları hakkında doğrudan bilgi sahibi olduğundan, neyin “kamu yararına” olduğunu takdir etmede kural olarak uluslararası yargıca göre daha iyi konumda olduğu görüşündedir. Bu yüzden Sözleşme ile kurulan koruma sistemi kapsamında, mülkiyetten yoksun bırakma önlemlerini gerektiren kamusal sorunların mevcudiyetine ilişkin ilk değerlendirmeyi yapmak ulusal makamların işidir. Burada, Sözleşme güvencelerinin ulaştığı diğer alanlarda olduğu gibi, ulusal makamlar duruma göre belli bir takdir yetkisinden yararlanırlar.

Üstelik “kamu yararı” kavramı geniş bir içeriğe sahiptir. Özellikle mülkü kamulaştıran yasalar çıkarma kararı; siyasi, ekonomik ve sosyal meselelerin bir bütün olarak değerlendirilmesini içerecektir. Sosyal ve ekonomik politikaların uygulanmasında yasamanın sahip olduğu takdir yetkisinin geniş olması gerektiğini normal karşılayan Mahkeme, makul temelden açıkça yoksun olmadıkça neyin “kamu yararına” olduğuna dair yasamanın değerlendirmesine saygı duyacaktır (bkz. 21 Şubat 1986 tarihli James and Others v. the United Kingdom kararı, Series A no.98, p.32, § 46). Aynısı monarşiden cumhuriyete geçiş gibi bir ülkenin anayasal sistemindeki böylesi ciddi değişiklikler için de evleviyetle değilse bile zorunlu olarak geçerlidir.

88. Mahkeme, Hükümet’in ormanların ve arkeolojik alanların korunması ihtiyacına ilişkin iddiasını destekleyecek delil olmadığını kaydetmektedir. Diğer taraftan, cumhuriyet statüsü bakımından sınıksız gördüğü bir meseleyi çözümlenin Yunan Devleti için gerekli olduğuna da şüphe etmemektedir. Monarşiden cumhuriyete anayasal geçişin 1975’te, uyumsuzluk konusu Kanun’un kabulünden neredeyse yirmi yıl önce gerçekleşmiş olması, önlemlerin nedenlerine ilişkin bazı şüpheler uyanıdırabilirse de bu durum, 2215/1994 sayılı Kanun’un genel amacının “kamu yararı” olmadığı sonucuna ulaştırmak için yeterli kabul edilemeyecektir.

4. Müdahalenin Orantılılığı

89. Mülklerin kullanılmasına yönelik barışçıl bir müdahalede toplumun genel menfaatleri ile bireyin temel haklarının korunması değerleri arasında adil bir denge sağlanmalıdır (diğer benzeri davalar arasından bkz. the Sporrang and Lönnroth v. İsveç 23 Eylül 1982 tarihli Karar, Series A no. 52, s. 26, § 69). Bu denge sağlama konusundaki endişe 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesine yansımıştır. Buna göre ilgili maddenin ikinci cümlesi birinci cümlede yer alan genel ilke ışığında okunacaktır. Özellikle kullanılan araçlar vasıtasıyla bir kişinin mülkiyetinden mahrum olması sonucunu doğuran herhangi bir tedbir ile gerçekleştirilmek istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmalıdır (bkz. the Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belçika 20 Kasım 1995 tarihli Karar, Series A no. 332, s. 23, § 38).

İlgili mevzuat uyarınca öngörülen tazminat şartları, itiraz edilen tedbirin gerekli adil dengeye uygun olup olmadığı ve özellikle başvuranlara orantısız bir yük getirip getirmediğinin değerlendirilmesinde önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, mülkiyetin makul değeriyle ilişkili olarak bir bedel ödenmeden mülkiyetin alınmasının normalde orantısız bir müdahale oluşturacağını ve toplam tazminat eksikliğinin ancak istisnai durumlarda 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi kapsamında meşru olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir (bkz. the Holy Monasteries v. Yunanistan, 9 Aralık 1994 tarihli Karar, Series A no. 301-A, s. 35, § 71).

90. Mevcut durumda, 2215/1994 sayılı Kanun’da tazminata ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Söz konusu müdahalenin hukuki gerekliliği yerine getirdiği ve keyfi olmadığı göz önüne alındığında, tazminat eksikliği, başvuranın mülkiyet haklarına el konulmasını tek başına haksız kılmaz (aksi görüş için bkz. the Papamichalopoulos and Others v. Yunanistan (Article 50) 31 Ekim 1995 tarihli karar, Series A no. 330-B, ss. 59-60, § 36). Bu nedenle incelenmesi gereken husus, başvuranların hukuka uygun bir kamulaştırma sebebiyle orantısız ve aşırı bir yüke katlanmak zorunda bırakılmadıklarıdır.

91. Hükümet, adil dengenin ve orantılılığın değerlendirilmesinde AİHM'in Sözleşmecî Devlet için geniş bir takdir hakkına izin vermesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun nedeni 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinde bir "zorunluluk" halinden bahsedilmemesi ve bu konuda karar alınırken dikkate alınan siyasi, ekonomik ve sosyal meselelerin bir demokratik toplumdan bir başka demokratik topluma değişkenlik gösterebileceği değerlendirmesidir. Burada, eski kraliyet ailesinin kraliyet statüsüne dayanan sebeplerden dolayı ilgili mülklerin sahibi olduğu göz önüne alındığında takdir yetkisi özellikle geniş değerlendirilmelidir. Demokratik meclis, anayasal çözümün bir gereği olarak, eski kraliyet ailesinin, kraliyet görevlerinden dolayı edindikleri hakkında tazminat talep etme hakkını (bırakınız tam tazminini) reddetme imkânına sahiptir. Başka bir deyişle, mülkün edinildiği ve kullanıldığı yollar, geçmişte eski kraliyet ailesine tanınan imtiyazlar, kraliyet mülkleri için vergi muafiyeti ve masrafların ödenmesi Yunan Devleti tarafından ödenmesi gibi istisnai durumlar herhangi bir tazminat ödememeyi haklı kılmaktadır.
92. Hükümet, 1974'ten itibaren eski kraliyet ailesinin Yunan Devleti'ne borçlu olduğu tüm vergilerin silinmesini sağlayarak dolaylı olarak tazminat meselesini her hâlükârda kapsadığına dikkat çekmiştir. Bu şekilde eski kraliyet ailesi önemli vergi borçlarının ödenmesinden kurtarılmıştır. Dahası 1994 Kanunu ile korunan 225/1973 sayılı Kararname 120.000.000 GRD maddi tazminat öngörmektedir. Bu miktar başvuruların erişimine açık halde tutulmasına rağmen tahtta kalma arzusuyla ilişkili olduğundan şüphe edilmeyecek politik gerekçeler nedeniyle başvurular tarafından hiçbir zaman tahsil edilmemiştir.
93. Son olarak Hükümet itiraz konusu arazilerin ticari değerinin önemli ölçüde düştüğünü iddia etmiştir. Hem Tatoi hem de Polydendri orman arazisi olduğundan özel korunan bir statüye sahipti. Buna göre bu arazilerin statüleri değiştirilemezdi ve araziler daima orman olarak kalacaktı. Yine bu araziler daha küçük parçalara bölünemez ve kullanımı devletin denetimi altındadır. Sonuç olarak bu mülklere alıcı ilgisi yoktu ve gerçek ticari değerleri önemsizdi. Dahası koruma ve işletmenin yüksek maliyeti ve kullanım üzerindeki kısıtlamalar bu arazilerin gerçek piyasa değerlerini düşürmektedir. Bu arazilerin arkeolojik alanlar içermeleri nedeniyle özel şahısların arazileri kullanması engellendiğinden ticari değerleri daha da düşmüştür. Bu bağlamda Hükümet, geniş bir arkeolojik alan olan ve eski Phaecianların başkenti olduğuna inanılan Paleopolis'in Mon Repos'ta olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle Kültür Bakanlığı arazinin 23 hektarını koruma altına almıştır.
94. Başvuranlar, mülklerinin tazminat ödenmesine ilişkin hiçbir tespit yapılmaksızın ellerinden alınmasının tamamen orantısızlık teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Bir kişinin mülkiyetini hangi yolla edinmiş olmasının, ona el konulurken bedel ödenmesini gerekli kılan orantılılık ilkesi ile hukuki ve mantıki olarak alakası bulunmamaktadır. Bir mülkiyetin hediye veya miras yoluyla elde edilmesi, o mülkün sahibi için hiçbir değeri olmadığı anlamına gelmeyeceğinden, bedelsiz el konulamaz. Orantılılık ilkesi, mülkiyetin nasıl edinildiğine bakılmaksızın, sahibinin kaybettiği mülk için tazminat ödenmesini gerekli kılmaktadır.
95. Dahası, devletin başı sıfatıyla önceden eski Kral ve ailesine tanınan ayrıcalıklar ve vergi muafiyetinin, keyfi bir şekilde özel mülkiyetlerine el konulması bakımından orantılılık ilkesi ile irtibatlı bulunmamaktadır. Tanınan imtiyaz ve vergi muafiyetleri daha ziyade başvuruların ataları için geçerli olsa da başvurular bakımından 1974'ten beri herhangi bir vergi ayrıcalığı da söz konusu değildir. Her halükârda dava konusu olay, borçlu ile alacaklı arasındaki bir mesele değildir ki karşılıklı iddialarla alacaklının talebini azaltmak ya da ortadan kaldırmak için mahsuplaşma içine girilebilir. Hükümet, Yunan Anayasası ve Sözleşme kapsamında başvuruların mülklerinin bedeli karşılığında tazminat ödemekle yükümlüdür. Ortak veya karşılıklı birbirlerine ileri sürebilecekleri borç bulunmamaktadır.
96. Son olarak başvurular, Hükümet'in tartışmalı arazilerin çok az ticari değeri olduğuna dair iddialarına itiraz etmişlerdir.

97. Komisyon 2215/1994 sayılı Karar ile 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca menfaatler arasında adil bir denge kurulmadığı sonucuna varmıştır.
98. Mahkeme, Hükümet'in Yunan makamlarının neden başvuranların mülklerini almak için herhangi bir tazminat vermediğine dair ikna edici bir açıklama getiremediğini düşünmektedir. Mahkeme, özel durumların tazminat ödenmemesini meşru kılabilmesine ilişkin iyi niyetli kabulü anlıyor olsa bile, Yunan Hükümeti'nin bu değerlendirmeyi objektif bir şekilde temellendiremediği kanaatinde.

Öncelikle Mahkeme, kamulaştırılan mülklerin en azından bir kısmının başvuranların seleflerince satın alındığını ve onların özel malvarlığından ödendiğini belirtmektedir. Ayrıca son olarak 1973'te mülk kamulaştırıldığında tazminat öngörülmüştü. Bu nedenle Mahkeme, başvuranların el konulan mülklerine karşılık olarak Yunan Meclisince tazmin sağlanması yönünde meşru bir beklentiye sahip olduklarını düşünmektedir.

Dahası Hükümet'in tazminat sorununu dolaylı olarak karşıladığını iddia ettiği 225/1973 sayılı Yasama Kararı mevcut davayla ilgili değildir. 2215/1994 sayılı Kanun başvuranların şikâyetlerinin tek yasal dayanağıdır. Ayrıca Hükümetin tazmin bakımından ileri sürdüğü dolaylı ödeme de bu bakımdan karşılık olarak kabul edilemez. Bu çerçevede Mahkeme, başvuranların söz konusu kamulaştırma bağlamında tarafların birbirlerine karşı karşılıklı veya ortak borçların mahsuplaşması şeklinde kabul edilemeyeceğine ilişkin iddialarına katılmaktadır. Geçmişte kraliyet ailesine tanınan ayrıcalıklar ya da vergi muafiyetleri ve eski kraliyet ailesi tarafından borçlanılan tüm vergilerin silinmesi orantılılıkla doğrudan ilgili değildir. Ancak başvuranlara yönelik uygulanan bu ayrıcalıklar, Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca belirlenecek adil bir tazminata yönelik değerlendirmede dikkate alınabilir.

99. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranların mülklerinden mahrum bırakılmasına rağmen herhangi bir tazminatın ödenmemesi nedeniyle, mülkiyetin korunması ile kamu yararı arasındaki adil dengenin başvuranların aleyhine bozulduğu görüşündedir.

Buna göre 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali söz konusudur.

II. SÖZLEŞME'NİN 14. MADDESİNİN 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİYLE BİRLİKTE İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

100. Başvuranlar, AİHS'in 14. maddesine aykırı olarak 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi altında korunan mülkiyet haklarının kullanılmasında ayrımcılığın mağduru olduklarından şikâyetçidirler. Sözleşme'nin 14. maddesi şöyledir:

“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

101. Başvuranlar 2215/1994 sayılı Kanun'un belirli bir aileye yönelik benzersiz bir önlem olduğunu iddia etmişlerdir. Yasa'nın neden kanunlaştığına dair bir açıklama bulunmamasıyla birlikte bunun kraliyet ailesinin üyeleri olmaları nedeniyle başvuranlara yönelik kişisel ve siyasi antipatiden doğduğu açıktır. Başvuranlar, Yunan makamlarınca ortaya konulan muamelelerin objektif ve makul gerekçelerden yoksun olarak kindar ve cezalandırıcı dürtülere dayandığını iddia etmişlerdir.

102. Hükümet 2215/1994 sayılı Kanun'un sadece eski kraliyet ailesine yönlendirilmiş olmasını, monarşinin ortadan kaldırılması ve demokrasinin yeniden tesis edilmesi aşamalarında bu ayrıcalık menfaatlerden istifade eden başka benzer kişilerin olmamasına dayandırmıştır.

103. Başvuranların mülkiyet hakkından barışçıl bir şekilde yararlanılmasına ilişkin tespit edilen ihlal nedeniyle (bkz. yukarıdaki 99. Paragraf) Mahkeme de Komisyon gibi ayrıca 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile bağlantılı şekilde 14. maddenin ihlali hakkında karar vermeyi gerekli görmemektedir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

104. Sözleşme’nin 41. maddesi şöyledir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili yüksek sözleşme tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmine hükmeder.”

105. Başvuranlar, 2215/1994 sayılı Kanun’un iptal edilmesini ve dava konusu arazilerin iade edilmesini, manevi zarar ve diğer gider ve masrafların ödenmesini talep etmişlerdir. Taşınmazların iade edilmemesi durumunda, ilgili gayrimenkul değerlerinin bugünkü rayiç bedelinden düşük bir tazminata hükmedilmesinin hukuki bir gerekçe taşımadığını da iddia etmişlerdir.

Başvuranlar, özellikle taşınmaz malları için 165.562.391.740 GRD, kişisel taşınır malları (mobilya, resim, kitap vb.) için 3.416.330 sterlin (GBP) talep etmişlerdir. Ayrıca manevi tazminat olarak 100.000 GBP talep ettilerse de bu miktarın Eylül 1999’da Atina’daki depremedelere bağışlanacağını belirtmişlerdir. Son olarak başvuranlar, ulusal mahkemelerde ve AİHM sürecindeki masrafları için 644.502,42 GBP talep etmişlerdir.

106. Hükümet, AİHM’in 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmesi halinde, tarafların adil tazminat konusunda daha fazla değerlendirme yapabilmesi için imkân tanınması gerektiğini iddia etmiştir.

107. Mahkeme, 41. maddenin uygulanması çerçevesindeki başvuruya ilişkin karar vermek için hazır olmadığı kanaatindedir. Buna göre bu husus saklıdır ve takip eden süreç, Hükümet ile başvuranlar arasında ulaşılabilecek her türlü anlaşmaya istinaden belirlenecektir (Mahkeme İç Tüzüğü’nün 75§1 Kuralı).

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, MAHKEME,

1. 15’e karşı 2 oyla 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
2. Oybirliğiyle, 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesiyle bağlantılı olarak AİHS’in 14. maddesi uyarınca başvuranların şikâyetlerinin incelenmesinin gerekli olmadığına;
3. Oybirliğiyle, 41. maddenin uygulanması meselesinin karara hazır olmadığına karar verir. Buna göre,
 - (a) İlgili uyuşmazlığı *saklı tutar*;
 - (b) Hükümeti ve başvuranları önümüzdeki altı ay içinde konuyla ilgili yazılı görüşlerini sunmaya ve özellikle Mahkemeye ulaşabilecekleri her türlü anlaşmayı bildirmeye *davet eder*;
 - (c) Mahkeme diğer işlemleri *saklı tutar* ve Daire Başkanı’na gerekli olduğu takdirde kullanılmak üzere konuyla ilgili *yetki verir*.

İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanmış ve 23 Kasım 2000’de Strazburg’da bulunan İnsan Hakları Binası’nda kamuya açık bir oturumda sunulmuştur.

Maud DE BOER - BUQUICCHIO
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Luzius WILDHABER
Başkan

Sözleşme’nin 45. maddesinin 2. paragrafı ve Mahkeme İç Tüzüğü’nün 74. maddesinin 2. paragrafı uyarınca Sn. Koumantos’un ve ona katılan Sn. Zupančić’in kısmi karşı görüşleri bu karara eklenmiştir.

L.W.

M.B.

YARGIÇ ZUPANÇI'İN KATILIMIYLA YARGIÇ KOUMANTOS'UN KISMİ KARŞI GÖRÜŞÜ

(Çeviri)

1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin tespiti aleyhine oy kullandım. 1. maddede gerçek veya tüzel kişilere ait özel mülkiyetleri korumayı amaçlamaktadır. Bu madde, söz konusu mülkiyetin bir kısmı özel hukuk kapsamında bazı özelliklere sahip olsa bile kamu görevleriyle bağlantılı olarak belirli kişilere verilen mülkiyetlere uygulanamaz. Bu gibi durumlarda mülkiyet, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulanmasını engelleyen kısmen kamusal ve kısmen özel olan *sui generis* bir rejime tabidir.

Bu, tüm farklı kısımların mülkiyetinin farklı şekilde elde edilmiş olmasına rağmen aşağıdaki nedenlerden ötürü eski Yunan kraliyet ailesinin mülklerine ilişkin olarak da geçerlidir: (a) Mülkiyetin büyük bir çoğunluğu devlet tarafından ya da Anayasa kapsamında kurulmayan ve kurulması mümkün olmayan diğer kamu kurumları tarafından kraliyet gücünü kullanmıyor olsaydı verilmeyecek hediyelerden oluşmaktadır; (b) bu mülkler her zaman miras, vergilendirme (miras, devir ve 1974 yılına kadar gelir vergisi), usule ve esasa ilişkin ayrıcalıklar (mülk iddiası için herhangi bir zamanaşımının olmaması, başkaları tarafından zilyetlik yoluyla edinimin yasak olması, mülkiyeti ihlal durumunda cezai yaptırımlar uygulanması), bakım masrafları ve orada çalışmakta olan personel ücretleri gibi hususlarda özel bir rejime tabidir; (c) siyasi koşullar elverişli olduğunda, kraliyet ailesinin bu mülkler üzerindeki hakları özel kanunlar tarafından düzenlenirdi ki bu haklar yalnızca “olağan” medeni hukuk tarafından düzenlenseydi gereksiz olurdu; (d) 72/1974 No.lu Yasama Kararnamesi (diktatörlüğün çöküşünden ve demokrasinin yeniden kurulmasından sonra) “hükümet biçiminin nihai olarak tespitine kadar”, kraliyet mallarının özel idaresini öngörmüştür, dolayısıyla bu mülklerin kaderini hükümet biçimiyle (cumhuriyet veya monarşi) açıkça ilişkilendirmektedir.

Eski kraliyet ailesinin mülklerine ilişkin olarak aşağıdaki gerçekler dikkate alınmalıdır: (a) Korfu'daki Mon Repos taşınmazı, başlangıçta “kullanımı” için Kral'ın emrine verilmiştir; (b) 1904 yılında Kral I. George tarafından hazırlanan vasiyetname Tatoi'nin mülkiyetini “Helenlerin Kralı'nın daimi ikametgâhı” olarak kullanılması koşuluna bağlamaktadır; (c) 1917'de Kral Konstantin, oğlu Kral I. Alexander lehine tahttan inmiş, oğlu babası hayattayken “olağan” Medeni Kanun'da tanımlanan eş mirasçılardan varlığına rağmen Tatoi taşınmazına sahip olmuştur; (d) 1920'de I. Alexander'ın ölümünden ve I. Konstantin'in tahtı geri almasından sonra Tatoi taşınmazı, I. Alexander'ın mirasçılara değil ve bir kez daha Konstantin'e geçmiştir; (e) I. Konstantin'in ölümünden sonra, Tatoi arazisi Kral'ın diğer mirasçılara değil, tahtın halefi olan ilk oğluna geçmiştir.

Dahası Tatoi mülkü, (a) bağışta bulunulan vakıf tarafından Mahkemece incelenen bir başka başvurunun konusu olmasından ve (b) başvurunun kendisinin başvurunun söz konusu mülkle ilgili olmadığını açıkça beyan etmesi (bkz. başvuruların 12 Nisan 2000 tarihli savunma metni, dipnot 16) nedenleriyle mevcut başvurunun kapsamı dışında kalmalıdır.